

Synodalność Kościoła w nauczaniu i działalności Jana Pawła II

Red. ks. S. Tymosz, Lublin, 2004.

Prezentowana publikacja jest owocem sympozjum w ramach obchodów 25-lecia pontyfikatu Jana Pawła II, zorganizowanego 23 października 2003 roku, przez Katedrę Historii Źródeł Kościelnego Prawa Polskiego na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Sympozjum zatytułowane „Synodalność Kościoła w nauczaniu i działalności Jana Pawła II” stało się sposobnością do uczczenia naszego wielkiego Rodaka na Stolicy Piotrowej, spotkania polskich kanonistów i naukowców innych dyscyplin, jak też do poczynienia naukowej refleksji dotyczącej ważnego dla struktur Kościoła zjawiska synodalności.

Synodalność stanowi wyraz ciągłej potrzeby reformy i odnowy wspólnoty kościelnej. Podejmowane przez synody dzieło reformatorskie Kościoła przybierało różny kształt, w zależności od warunków i okoliczności miejsca i czasu. W konsekwencji synody nadawały impuls, uwzględniając aktualne wydarzenia i wytyczając drogę reform.

Jan Paweł II wykorzystuje działalność synodalną Kościoła w celu recepcji dokumentów soborowych. Z perspektywy Kościoła powszechnego wskazuje poszczególnym wspólnotom lokalnym te dziedziny, które wymagają ożywienia dla jeszcze większego jednoczenia się z Chrystusem i trwania w Jego nauce.

Całość publikacji odzwierciedla program sesji naukowej i zawiera wydruk wszystkich wystąpień. Rozpoczyna się „Słowem wprowadzającym” redaktora publikacji ks. prof. dra hab. Stanisława Tymosza (s. 7-9), a następnie słowem „Otwarcia sesji naukowej” ks. prof. dra hab. Antoniego Dębińskiego – reprezentującego władze Wydziału organizującego sympozjum (s. 11-12). W kolejności zostały zamieszczone korespondencje zaproszonych gości, którzy nie mogli przybyć: abpa Józefa Życińskiego i bpa Piotra Libery. Całość spotkania, w konsekwencji omawianej publikacji, podzielona została na trzy bloki tematyczne, z których na każdy składały się trzy wykłady.

I blok. ks. prof. dr hab. Edward Górecki przybliżył temat „Jan Paweł II a Synod Biskupów w latach 1978-2003” (s. 15-34), ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski omówił temat „Udział Jana Pawła II w synodach polskich” (s. 35-56), ks. prof. dr hab. Jan Dudziak zaprezentował „Elementy prawne w duszpasterskim synodzie archidiecezji krakowskiej z lat 1972-1979” (s. 57-83).

II blok: ks. prof. dr hab. Antoni Dębiński mówił na temat „Aksjologii Jana Pawła II w dokumentach II Polskiego Synodu Plenarnego” (s. 85-96), ks. dr hab. Stanisław Tymosz przedłożył „Wkład Jana Pawła II w dzieło

II Polskiego Synodu Plenarnego” (s. 97-127), ks. dr Franciszek Nieckarz prezentował temat „Edukacja seminaryjna w świetle uchwał II Polskiego Synodu Plenarnego” (s. 129-137).

III blok: ks. prof. dr hab. Krzysztof Góźdz referował „Witalność Kościoła w papieskim posługiwaniu *Wędrownego Misjonarza*” (s. 139-159), ks. prof. dr hab. Henryk Misztal przybliżył „Znaczenie polskich beatyfikacji i kanonizacji w nauczaniu Jana Pawła II” (s. 161-193), ostatni referat wygłosiła dr Elżbieta Szczot na temat „Implikacje prawne nauczania Jana Pawła II o Eucharystii z uwzględnieniem II Polskiego Synodu Plenarnego” (s. 195-216). Całość publikacji kończy spis treści poprzedzony kilkoma fotografiami z sesji naukowej.

Pierwsze przedłożenie prezentowane w omawianej pozycji w ramach referatów jest autorstwa ks. prof. dr hab. Edwarda Góreckiego i podejmuje temat „Jan Paweł II a Synod Biskupów w latach 1978-2003” Za pontyfikatu obecnego Papieża odbyło się 14 zgromadzeń synodalnych (na łączną liczbę 19). Ta działalność synodalna Jana Pawła II każe postawić pytanie o pozycję tej nowej instytucji w Kościele. W pierwszej części przedłożenia „Podstawy teologiczno – prawne Synodu Biskupów” autor zajmuje się ustanowieniem tejże instytucji prawnej na mocy motu proprio „*Apostolica sollicitudo*” z 15 września 1965 roku. Następnie przybliżono cele i zadania synodu, który jest przedstawicielem całego episkopatu katolickiego („*Apostolicae Sedis*”), służąc popieraniem więzi i współpracy między papieżem i biskupami. W dalszej części omówiono wzajemne relacje papież – synod, oraz strukturę synodu i jego uczestników. W drugiej części referatu „Bogata działalność Synodu Biskupów a Jan Paweł II w latach 1978-2003” autor wylicza miejsce, czas i temat poszczególnych zgromadzeń ogólnych i specjalnych. Rolą synodu jest wspieranie papieża przez informację i radę, ale charakter konsultacyjny jego obrad ma równocześnie wagę deliberacyjną, czego wyrazem są końcowe dokumenty podpisywane przez papieża. Wyjątkowy wkład Jana Pawła II polega na profilowaniu roli Synodu Biskupów w Kościele poprzez przedkładanie przedmiotów prac, poszczególnym zgromadzeniom synodalnym, prac o szerokim spektrum tematycznym.

Przedłożenie ks. prof. dra hab. Wojciecha Góralskiego omawia „Udział Jana Pawła II w synodach polskich” Motywującym czynnikiem do ponownego rozbudzenia instytucji synodu, okazał się w ostatnich dziesięcioleciach *Vaticanum II*. Nowy posoborowy model synodu stał się udziałem również Kościoła w Polsce. W omawianym okresie, odbyło się 30 synodów diecezjalnych oraz po jednym: prowincjalny i plenarny. W kilku z nich wziął udział Jan Paweł II. W referacie autor wychodzi od inicjatyw synodalnych, które podejmował Papież jeszcze jako Kardynał Krakowski, a które były odpowiedzią na wezwanie zakończonego Soboru. Druga część jest kontynuacją

poprzedniej, w której autor referuje zamknięcie synodów krakowskich w obecności Jana Pawła II. Kolejne dwie części przybliżają treści skierowane przez Papieża do synodów kieleckiego, białostockiego i płockiego, a także II Polskiego Synodu Plenarnego. W uwagach końcowych ks. Góralski podkreśla, iż głęboka soborowa formacja kard. K. Wojtyły stała się w jego pasterskiej posłudze czymś fundamentalnym. Synod zaś winien służyć budowaniu wspólnoty kościelnej, a dziać się to ma na wszystkich płaszczyznach.

„Elementy prawne w duszpasterskim synodzie archidiecezji krakowskiej z lat 1972-1979” to trzeci referat wygłoszony przez ks. prof. dra hab. Jana Dudziaka. Opracowanie zasadniczo dzieli się na dwie części; w jednej zostało zarysowane tło organizacyjne synodu, a w drugiej synodalne elementy prawne. Referujący przybliżył główne etapy rozwojowe i czynniki organizacyjno – porządkowe synodu, zaś pryncypialna część referatu, osadzona na dokumentach końcowych synodu najpierw ogólnie i następnie szczegółowo uwydatnia elementy jurystyczne. Mimo iż synod już w nazwie nosił znamię charakteru duszpasterskiego, to jednak przewidywał i propagował odnowę struktur kościelnych. W podsumowaniu znalazło się streszczenie wielu interesujących spostrzeżeń, które w toku rozważań zostały poczynione.

Następne przedłożenie jest autorstwa ks. prof. dra hab. Antoniego Dębińskiego na temat „Aksjologia Jana Pawła II w dokumentach II Polskiego Synodu Plenarnego” Po wstępnych wyjaśnieniach dotyczących priorytetowych tematów w nauczaniu papieskim i krótkim ich zarysowaniu, autor wybiórczo zaprezentował takie wartości, jak: świętość, ekumenizm i nowa ewangelizacja. Stanowią one jedynie egzemplifikację procesu recepcji nauczania Jana Pawła II przez synod. Autor zachęca, by interesujące i wieloaspektowe zagadnienie aksjologii Papieża podjąć jako przedmiot pogłębionej refleksji

Ks. dr hab. Stanisław Tymosz przybliżył temat: „Wkład Jana Pawła II w dzieło II Polskiego Synodu Plenarnego” Dokumenty synodalne oparte zostały w znacznym stopniu na nauczaniu Jana Pawła II, którego działalność odzwierciedla się w recepcji postanowień *Vaticanum II*. Wkład Papieża w synod plenarny uwidacznia się w wygłoszonych przemówieniach (podczas obrad synodalnych lub wizyt biskupów polskich *ad limina*), a także w czerpaniu treści z różnych dokumentów nauczania papieskiego. Autor w sposób systematyczny wylania wszelkie odniesienia do nauczania papieskiego, zawarte w końcowym dokumencie synodalnym.

Szóste przedłożenie podejmuje temat: „Edukacja seminaryjna w świetle uchwał II Polskiego Synodu Plenarnego” i jest autorstwa ks. dra Franciszka Nieckarza. W początkowej części jednolitego tekstu autor zaznacza, że „edukację” rozumie bardziej jako „formację” niż jako „kształcenie” W tym kontekście twierdzi, iż synod, o którym mowa, w sposób prosty i jednocześnie autorytatywny wskazuje najważniejsze kierunki formacji do kapłaństwa.

W wypełnianiu tego zadania, poza domem rodzinnym, niezmiernie ważną rolę mają sami kapłani poprzez świadectwo swojego życia oraz pełną radość i oddania służbę Bogu i ludziom.

Spośród wygłoszonych referatów najbardziej odbiegającym tematycznie od pozostałych jest przedłożenie: „Witalność Kościoła w papieskim posługiwaniu *Wędrownego Misjonarza*” ks. prof. dra hab. Krzysztofa Góździa. Kościół żyje, gdy ciągle się gromadzi wokół zwołującego go Boga. Autor wyraz tego dynamizmu upatruje w samym fundamencie Kościoła, który ma sam w sobie charakter pielgrzymujący. Ekspresję żywotności wykazuje nasz Rodak na Stolicy Piotrowej świadectwem życia, jednocześnie określił siebie samego jako „Wędrownego Misjonarza” Referujący próbuje też ukazać, co Kościół zyskuje przez tę witalność ontycznie – strukturalną i żywotność samego Papieża i jakie jest znaczenie pielgrzymowania Jana Pawła II dla Kościoła.

Referat ks. prof. dra hab. Henryka Misztala zatytułowany „Znaczenie polskich beatyfikacji i kanonizacji w nauczaniu Jana Pawła II” jest kolejnym wygłoszonym przedłożeniem, rozpracowującym aksjomat świętości. Ukazanie tła, jakim są istotne problemy współczesnego świata, stanowi podstawę uwypuklenia charyzmatów poszczególnych postaci wyniesionych do chwały nieba. Każdy akt beatyfikacji lub kanonizacji naszych Rodaków, ma konkretne znaczenie dla samej Polski i Polaków. Ks. Profesor w ostatniej części rozważań, zastanawia się nad znaczeniem beatyfikacji i kanonizacji w aspekcie unii z Europą.

Ostatnim referatem wygłoszonym na konferencji naukowej był dezyderat dr Elżbiety Szczot „Implikacje prawne nauczania Jana Pawła II o Eucharystii z uwzględnieniem II Polskiego Synodu Plenarnego” Ćwierćwiecze pontyfikatu Jana Pawła II zaowocowało ogromem dokumentów dotyczących między innymi Eucharystii, rozumianej jako zbawcza obecność Chrystusa we wspólnocie i jako pokarm dla niej. Zadaniem prawa jest określenie reguł postępowania tak, aby w najwyższym stopniu zabezpieczyć prawną ochronę tego, co dla chrześcijan najważniejsze. Autorka zajmuje się szafarzem i uczestnikami Eucharystii, kultem Najświętszego Sakramentu w kontekście dokumentów papieskich, a w ostatniej części przedłożenia te zagadnienia wyłącza z uchwał II Polskiego Synodu Plenarnego.

Zaprezentowana publikacja będąca owocem wspomnianej konferencji naukowej zorganizowanej w ramach obchodów jubileuszu 25-lecia pontyfikatu Jana Pawła II, godna jest polecenia i zaanonsowania. Jej prezentacja pozwoli zapewne tym wszystkim, którzy nie brali udziału w sympozjum, na poznanie nie tylko tematyki podjętych zagadnień, ale przybliży szerokie spektrum zagadnień, które wyłaniają się z owocnego i przełomowego dla Kościoła pontyfikatu.